

Inleiding

De **cruciale rol van de leerkrachtengroep LBV¹** kan niet overschat worden.

Leerlingen zien dat leerkrachten LBV open, constructief, enthousiast en collegiaal samenwerken aan projecten en dit ‘trekt hen over de streep’ om zelf opener om te gaan en samen te werken met leerlingen van andere LB.²

Elk LBV zet de **bril van de ILC op bij de realisatie van de eigen leerplannen**. Hiervoor vinden we inspiratie en ondersteuning bij collega’s en bij de inspectie-begeleiding van het eigen LB-vak, maar we kunnen elkaar ook over de LBV heen inspireren door uit te wisselen hoe de ILC in onze vakspecifieke lessen aan bod komen.

Daarnaast is er jaarlijks een **project van minimaal twee en maximaal zes uren**, waaraan over de LBV heen gewerkt wordt. Voor deze projecten werken we expliciet samen.

Een levensbeschouwing is niet te vergelijken met een hobby of een aanleg, maar doordeesemt het denken, voelen en handelen op alle levensterreinen. Meestal heeft een levensbeschouwing diepe wortels in een familiaal en gemeenschapsleven en komt ze pas tot volle bloei op volwassen leeftijd. Een levensbeschouwing zorgt ervoor dat mensen het leven ervaren als samenhangend, als zinvol, als stimulans tot een geëngageerd leven.

In het besef hiervan kan het realiseren van de ILC niet tot doel hebben dat we allemaal hetzelfde gaan denken, voelen en doen. Integendeel. Onze particuliere levensbeschouwing maakt ons tot wie we zijn en **samenwerken kan alleen wanneer dat respect voor ieders eigenheid aanwezig is** en een centrale rol mag spelen bij de realisatie van de ILC.

Werken aan de ILC's vergt m.a.w. nodige reflectie van het leerkrachtenteam.

1. LBV = LevensBeschouwelijk(e) Vak(ken).

2. LB = Levensbeschouwing(en) of levensbeschouwelijk.

Ga na of er ILC zijn waaraan het team LBV nog moet/kan/wil werken. Hoe nemen we dit op in een professionaliseringsparcours?

Tien aandachtspunten/doordenkers voor leerkrachtenteams LBV

1. *Ga uit van mogelijkheden in plaats van moeilijkheden.* Investeer in het elkaar professioneel beter kennen en waarderen en beleef er plezier aan.
2. *Professionele doelgerichtheid en competentiegerichtheid* staan voorop. (Over-)gevoeligheden, wrevel en ruzie zijn des mensen, maar in een professionele context overstijgen we die. Soms kan ook close familiaal omgaan met elkaar een obstakel zijn voor professionaliteit.
3. *Betrokkenheid van elke leraar LBV op school respecteren en mogelijk maken:* voor de één is het LBV de hoofdopdracht, voor de ander gaat het om een aanvulling bij een andere vak, nog een ander 'bedient' leerlingen in vier scholen enzovoort. Hoe krijgen we meer aandacht voor de (onbedoelde) machtspositie van een meerderheids-LB, maar ook voor die van een minderheids-LB?
4. *Draaglast billijk verdelen*
 - a. Hoe aan collega's die op meerdere scholen werken, de mogelijkheid bieden om betrokken te zijn, zonder overal de eindverantwoordelijke te zijn?
 - b. Van leerkrachten die slechts in één of in enkele leerjaren les geven, kunnen we niet verwachten dat ze bij alle schoolprojecten actief meewerken, maar uiteraard wel bij die leerjaren/graden waarin leerlingen van hun LB zitten.
 - c. Leerkrachten die op één school fungeren, kunnen facilitator zijn, maar werken voor de ILC hopelijk niet als alleenuitvinder/-organisator noch krijgen ze anderzijds het gevoel dat alles op hun schouders komt te liggen.
5. *Word gevoelig voor taal- en andere kaders* die elke LB bewust en onbewust hanteert.

Voorbeelden:

- Het vak NCZ wordt soms als 'zedeleer' benoemd, maar 'zeden' en 'moraal' maken deel uit van elke LB. Heb er aandacht voor te spreken over 'niet-confessionele' zedeleer.
- In dezelfde lijn gebruiken we soms het begrip 'humanisme' als LB, maar 'humanisme' is opnieuw een kenmerk dat alle LBV delen. Beter spreken we van een vrijzinnig humanisme, een joods humanisme, een christelijk humanisme, een moslimhumanisme enzovoort.
- Hier en daar wordt 'godsdienst' gebruikt wanneer men het alleen maar over rooms-katholieke godsdienst heeft. Het is een teken van respect voor

- ieders vak wanneer we deze begrippen helder gebruiken, ook wanneer rooms-katholieke godsdienst de enige godsdienst op de school is.
- Sommige scholen plannen een bezoek aan ‘gebedshuizen’ en verliezen uit het oog dat ‘gebed’ al een specifieke uitdrukking is.
6. Er zijn onnoemelijk veel *modellen in diverse disciplines* (psychologie, antropologie, sociologie, gedragswetenschappen, theologie, linguïstiek, ...) die het ‘omgaan met verschil’ proberen in kaart te brengen en te sturen. Laat je gerust door deze modellen inspireren, zonder van zo’n model een dogma te maken.
 7. Word gevoelig voor elementen die eigen zijn aan een *cultuur* en kenmerken die specifiek levensbeschouwelijk zijn. Ook hierover bestaan verschillende denkmodellen, bijvoorbeeld cultuur als verzamelnaam voor diverse zaken, waaronder religie/levensbeschouwing, of levensbeschouwing als manier om naar cultuur te kijken en ermee om te gaan, of levensbeschouwing als bron van cultuur, enzovoort. ILC-projecten zijn projecten met een levensbeschouwelijke inslag waarbij het culturele een rol kan spelen. Culturele verschillen kunnen soms verhelderend zijn om de interne pluraliteit van levensbeschouwingen te begrijpen.
 8. Hier en daar bestaan projecten met betrekking tot *interreligieuze* dialoog. Uiteraard kunnen die blijven bestaan, maar ze zijn niet automatisch geschikt om als ILC-project in te dienen. Een ILC-project is *inclusief* en neemt elke levensbeschouwing mee bij de ontwikkeling van het project, ook NCZ.
 9. Verlaat de idee dat je van een LB (laat staan van meerdere LB) *alles* kan/moet weten. We ontmoeten geen LB, wel mensen met een LB.
 10. *Small is beautiful – Less is more: het gaat om de kwaliteit van de ontmoeting, niet om de spektakelwaarde.*